

Atzeneta

del Maestrat

Atzeneta del Maestrat

Passat, present i futur

Atzeneta del Maestrat,

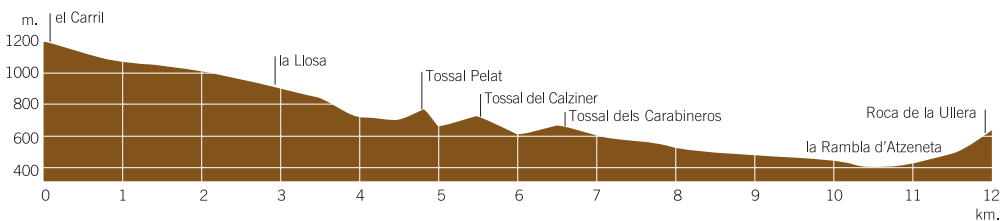
mirades d'interior

L'encant d'un paisatge mediterrani d'interior, on vells camps d'oliveres, garrofers i ametlers conviuen amb boscos de carrasques, pinasses i roures i amb paisatges escarpats de barrancs de vertigen i rius d'aigües lliures.

Des del coll de la Bassa, s'obre una espectacular vall en què s'assenta el terme municipal d'Atzeneta del Maestrat, porta d'entrada a l'antic Maestrat i des d'on podem contemplar l'impressionant massís del Penyagolosa, parc natural i muntanya per excel·lència de les terres valencianes, amb 1813 m. d'altitud.

Dades estadístiques:

Població	1.400 habitants
Superfície	71,2 km ²
Densitat demogràfica	20 hab. x km ²
Altitud màxima	1.195 m. (cim de la Nevera)
Altitud centre urbà	400 m.

Perfil longitudinal del terme d'Atzeneta del Maestrat

Atzeneta del Maestrat des del Coll del Vidre

Geografia

El terme municipal d'Atzeneta del Maestrat té una extensió de 71,27 km² i les seues màximes altures són el cim de la Nevera (1.195 m) i el Molló Pla (1.100 m). Es troba envoltat d'una extensa zona muntanyosa, amb diverses serres i drenat per pronunciats barrancs que alimenten el riu Montlleó. El nucli urbà és un ampli corredor, nus de comunicacions i porta d'entrada al massís del Penyagolosa. Ací viu la major part de la població, encara que hi ha un gran nombre de masos disper-

sos per tot el terme municipal, destacant el Pla de Meanes, el Pou de la Riba, al Cap del Terme, i el Castell i la Pallissera, a les Foies.

Els antics boscos de carrasques han desaparegut en l'actualitat, quedant només exemplars aïllats i dominant les pinedes de pi blanc, sobretot al Bovalar, i les zones dedicades al cultiu d'ametlers. El clima és de transició entre el mediterrani costaner i el de muntanya i es produeixen freqüents situacions d'inversions tèrmiques a l'hivern.

Com arribar-hi:

L'accés viari principal des de Castelló és per la carretera CV-10 (Castelló a Sant Mateu), desviant-nos per la Pobla Tornesa, seguint per la CV-15 fins a la Pelejajeteta, per continuar per la CV-170, creuar el coll de la Bassa i arribar al poble d'Atzeneta del Maestrat.

Il·lustració del conjunt històric del Castell

Història

Tot i la trobada de restes de l'edat del Bronze i la presència de la civilització islàmica, que donà nom a Atzeneta, provinent del nom de la tribu berber Az-Zanata, la història coneguda del poble s'inicià amb la conquesta cristiana del rei Jaume I, quan Atzeneta passà al domini de Balasc d'Alagó i un dels seus descendents, Guillem d'Anglesola, fou qui atorgà l'11 de gener del 1272 la carta de població a Guillem Colom i Raimon de Canet.

A principis del segle XIV, Atzeneta

passà al domini de les ordes militars: primer al Temple i posteriorment, el 1317, a l'orde de Montesa. A partir d'aleshores i fins a la meitat del segle XIX Atzeneta formà part de la Setena de Culla i fins i tot va arribar a ser residència del Comanador, Enric Banyuls. La Setena era una singular agrupació de municipis o 'Comunitat d'Herbatges' per tal de defensar els seus comuns interessos agrícoles.

Atzeneta va viure un període de prosperitat durant el segle XV, coincidint

Murada medieval d'Atzeneta

Detall de la murada

amb l'època d'esplendor del comerç de la llana, la qual era exportada a Itàlia. En canvi, el segle XIX fou una època de contínues guerres i d'una gran inestabilitat, especialment durant la primera guerra carlina, que va tenir al Maestrat un dels seus principals escenaris.

Un fet històric que va tenir lloc en les proximitats d'Atzeneta del Maestrat va ser la batalla en la qual el general liberal O'Donell va derrotar el general carlí Cabrera.

Mapa de la històrica Setena de Culla

Il·lustració de les guerres carlines en el Maestrat

Traçat original de la muralla medieval

Pou de la Placeta

El poble antic

El primitiu nucli històric fundacional d'Atzeneta del Maestrat es troba en la cruïlla dels carrers que donen a la Placeta. Aquest primer assentament de població, entre els barrancs del Verdunc, de la Font i la Rambla d'Atzeneta, constitueix el que s'anomena el Sòl de la Vila o Vila Closa.

La Placeta o Plaça de la Divina Pastora és de planta quasi quadrada i s'articula al voltant de l'ancestral pou que abastia d'aigua els primers pobladors.

Abans d'arribar a la Placeta, hi ha un xicotet carrer que enllaçava amb el barranc del

Verdunc, amb les seues peculiars escaletes, construïdes sobre les restes de l'antiga muralla medieval. I a una banda de la Placeta, trobem el *Balcó de Pilatos* des d'on podem observar l'esplèndida vista de la rambla d'Atzeneta amb el Bovalar al fons.

Envoltant la Placeta, es troba el peculiar carrer del *Palo*, lloc on antigament existia el pal (instrument de tortura consistent en un pal de fusta llarg, plantat a terra, on es lligava la persona que s'havia de castigar). Al seu costat encara es poden observar les restes de l'antiga porta d'entrada (el portalet) que donava accés a la vila closa.

Traçat de la Vila Closa

Escut nobiliari dels Bertran

Torre de la Presó

Des d'ací, podem seguir el carrer de Sant Antoni per continuar pel carrer del Venerable, que ens porta a la Plaça Major, centre de la vila. Al carrer del Venerable podem veure portalades, finestres gòtiques i escuts nobiliaris esculpits a les façanes i també hi trobarem la casa natalícia del Venerable Joan Baptista Bertran, nascut el 1530, que morí amb fama de santedat a l'Alcora el 1601.

També podem trobar algunes façanes que mereixen ser admirades a la plaça Major i als carrers de la Puríssima, dels Arnau i de Mossèn Pere.

Antic Palau dels Montesiàns, actual Ajuntament

Llenç de la muralla medieval

Monuments

Atzeneta del Maestrat conserva en alguns trams del seu traçat urbà les sensacions del seu important patrimoni medieval i renaixentista, especialment quan ens trobem davant de la robusta Torre de la Presó i de les restes de les antigues muralles.

La Torre de la Presó, situada al carrer de Sant Bartomeu, forma part de les antigues muralles medievals que protegien la població. Es tracta d'una torre de planta quadrada, la primera planta de la qual fou construïda a finals del segle XIV o principis del XV, amb finestres i grosses reixes de ferro, la qual va ser

utilitzada com a presó de la vila des del 1853 fins als anys seixanta del segle XX. Actualment, ha estat restaurada completament i s'ha condicionat per convertir-se en el Centre d'Interpretació de la Història d'Atzeneta del Maestrat.

Les muralles medievals es troben al carrer de l'Orde de Montesa i en bon estat de conservació. Formaven part de l'antiga muralla medieval que envoltava la vila fins al final del segle XVIII. Es pot observar la gran alçada de la construcció i l'ús de merlets o petits pilars que permetien la defensa dels vilatans. El pas del temps ha fet que l'antiga muralla s'haja deteriorat o afegit a les cases contigües.

Detall del la Torre de la Presó i de l'absis de l'església

La Sala o Casa de la Vila

La Sala o Casa de la Vila és un històric edifici, avui reconstruït, que va ser antigament hospital i palau del Comanador de la Setena de Culla durant el segle XVI. Presenta un bell pati interior i una finestra d'estil gòtic. Actualment la primera planta de l'edifici està ocupada per les dependències de l'Ajuntament, mentre que a la planta baixa hi ha el Local de la Tercera Edat i la Sala d'Actes de la Casa de Cultura. A la segona planta hi ha la Sala d'Exposicions, la Biblioteca, la Sala d'Informàtica i diversos despatxos municipals.

Torre de la Presó

Mare de Déu de Betlem

Triptic de Sant Joan, del mestre Montolíu

L'església parroquial, *museu del barroc*

L'església parroquial de Sant Bartomeu, construïda entre els segles XVII i XVIII sobre l'antiga església del segle XIV de la qual resta el robust campanar, és d'estil renaixentista. Té un gran valor artístic pel seu extraordinari altar barroc, el seu grup escultòric renaixentista i les seues peces d'orfebreria de gran detall litúrgic. El seu interior és d'una sola nau amb capelles laterals i baptisteri, destacant el **retaule barroc de l'altar major**, de fusta daurada i policromada, que està presidit per la imatge central de sant Bartomeu, patró del poble. Una altra joia de l'altar és l'ornamentació de les columnes salomòniques i les imatges de la Puríssima, santa

Llúcia, santa Bàrbara, sant Cristòfol i sant Roc. Els vuit altars de l'església són també molt interessants, pels retaules de fusta policromada, destacant el del Crist de la Pietat, de 1697, el de la Verge del Roser i el de la Mare de Déu de Betlem.

La Mare de Déu de Betlem és una escultura del segle XV de gran bellesa i harmonia que trenca amb la rigidesa medieval en la vestimenta i en els ulls de la Verge Maria, tot i mantenir els elements arcaics d'exaltació del "Tron de Déu".

La capella de la Comunió està adossada al temple parroquial, aprofitant un antic edifici. S'hi pot apreciar una creu llisa entre rosetes de finals del segle XVI.

Reliquiari de la Vera Creu

Orgue barroc

L'església parroquial conserva peces valuoses del **patrimoni sacre**, com el retaule de sant Joan Baptista, retaules del Baptisme i de sant Onofre, taules de la flagel·lació, amb fragments d'un retaule del segle XV. També hi ha tota una extraordinària col·lecció d'art sacre del barroc, amb calzes, creus processionals, reliquiaris, portapaus, etc.

L'orgue, d'origen barroc, ha estat restaurat i compta amb una extraordinària sonoritat. També cal destacar una pila baptismal, de pedra i originària dels inicis de l'església parroquial, i una bandera de la batalla de Lepant.

Tot el conjunt de l'església parroquial d'Atzeneta del Maestrat sembla un museu del barroc.

Conjunt de l'altar barroc

Ermita de Sant Roc

Ermita de Loreto

Ermita de Sant Gregori

Ermites d'Atzeneta

L'ermita de Sant Roc, situada a la plaça Major, és d'estil barroc i data del 1757. Hi destaca l'espadanya sobre la façana i la cúpula decorada amb teules vidriades i un panell ceràmic amb la imatge de sant Roc.

L'ermita de la Verge de Loreto, situada entre la plaça de Loreto i el carrer del Calvari, té el seu origen l'any 1602. Presenta una construcció de maçoneria, pedra i teula àrab a dos aigües. A l'exterior s'observa l'elegant atri d'entrada i les dos portes de fusta amb carreus, una d'elles original de 1596. Enfront de l'ermita tenim un magnífic peiró, mostra excel·lent de l'art religiós civil.

El Calvari està situat al final del carrer del Calvari. Hi destaquen les ceràmiques de les 14 capelletes del Viacrucis.

L'ermita de Sant Gregori, situada a 1 km del poble en direcció a la Torre d'En Besora, va ser construïda l'any 1723 *per lliurar-nos de la plaga que patia el terme en les seues vinyes*. És l'ermita més gran d'Atzeneta, amb estil barroc al seu interior. Destaca l'espadanya amb una campana fosa l'any 1854, que presenta relleus amb imatges de sant Gregori. L'interior sorprèn per les pintures murals del sostre de l'altar major, del s. XIX i un retaule amb la imatge del sant conjurant les tempestes.

Ermita del Castell

Ermita de Sant Josep

Ermita del Pilar

L'ermita del Castell, situada a 4 km del poble, a la partida de les Foies, és l'ermita més antiga d'Atzeneta (1516), encara que és posterior al Castell. Està dedicada a la Verge de l'Esperança i als sants Fabià, Sebastià i Joan Baptista. L'interior és noble, tot i que severament auster; té un altar amb un bell tríptic pintat de grans mesures. L'ermita comunica amb el Castell a través de la sagristia. La carta de població del Castell, atorgada per Guillem d'Anglesola a Bernat Guimerà, és de l'any 1273. La part més antiga de l'actual edifici és la Torre d'estil gòtic, de planta quadrada i amb

portes de mig punt. La major part de l'edifici ha estat restaurat recentment.

L'ermita de Sant Josep, situada a la partida del Pla de Meanes, al mas de la Vila, a uns 8 km del poble, és una ermita d'autor desconegut i de traces molt modestes. Presenta una xicoteta espadanya que guarda una campaneta i un rellotge de sol, pintat sobre la blanca façana.

L'ermita del Pilar, situada a la partida del Cap del Terme, a la masada del Pou de la Riba, va ser construïda l'any 1951 pels veïns d'aquesta partida.

El Gorg

Paisatges

Atzeneta del Maestrat conserva una gran varietat d'espais d'elevat valor ambiental, cultural i paisatgístic, en els quals podem trobar una natura de gran riquesa i diversitat, amb alguns paisatges insòlits.

Els camins de l'aigua com rius, barrancs, fonts, gorgs, sènies, abeuradors, sèquies, etc. formen un extraordinari paisatge que podem descobrir recorrent el terme municipal d'Atzeneta.

El riu Montlleó és el riu que replega la totalitat de la xarxa de barrancs i rambls que discorren pel terme d'Atzeneta, formant un sinuós traçat en un profund

canó fluvial. Naix al terme de Puertomingalvo i, en entrar a Atzeneta, discorre per la ratlla de Benafigos. Davant els Ivarsos aboca les seues aigües a la rambla de la Viuda. A la vora del pont de la carretera de la Torre d'En Besora es troba el **pont de fusta**, antic pont penjat que servia per salvar el riu des d'una altura considerable i comunicava Atzeneta amb els molins del Montlleó (molí del mas Blanc i molí del Curro). Es va bastir l'any 1898 pel baró de la Torre Matella.

L'ullal és una font d'aigua, normalment eixuta, que brolla d'una cova en moments de fortes pluges. És un fenomen hidrològic singular de gran bellesa natural.

El pont de fusta sobre el riu Montlleó

L'ullal

Els tolls del Castell són basses naturals formades per l'irregular curs de l'aigua a la rambla del Castell. Els diferents bassals profunds, a l'estiu, es converteixen en un lloc ideal per a una agradable excursió per prendre un bon bany tonificant.

Diverses fonts es troben repartides per tot el terme, destacant la **font de la Pallissera** i la **font del Roure**, que brolla suaument dins d'una cova i està envoltada per una roureda amb excel·lents vistes panoràmiques. Al voltant del poble, tenim la **font de la Torre**, actualment eixuta, i **les fonts de les Piques i el Canar**, amb els seus abeuradors de pedra, formant part de la històrica xarxa de camins ramaders de la Setena.

Set molins fariners resten al terme d'Atzeneta en diferent estat de conservació. Aquests molins aprofitaven l'energia de l'aigua de la rambla d'Atzeneta i del riu Montlleó i es trobaven comunicats per una **xarxa de sèquies** que en gran part encara s'hi conserva.

La Cova Obscura, situada en un paratge pròxim al Castell, és un espai qualificat com a LIC pels seus valors ambientals i com a cova, catalogada per les seues característiques de cavitat singular. Presenta un gran interès com a refugi de ratapenedes, sobretot de l'espècie *Myotis emarginatus*, de la qual constitueix la quarta localització en importància del País Valencià. La cova, a la qual s'accedeix per una senda a peu, té un recorregut de 95 metres.

Casc Urbà

Col·legi

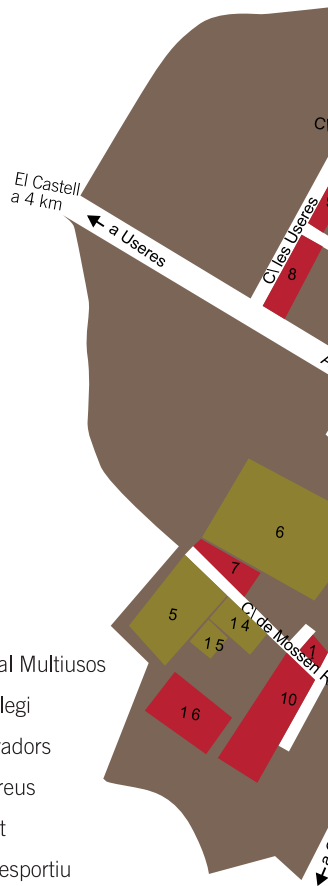

Centre de Dia

La Sala o Casa de la Vila

1 Ajuntament	1 Centre de Salut	9 Local Multiusos
2 Església parroquial	2 Farmàcia	10 Col·legi
3 Torre de la Presó	3 Parada Bus	11 Llavadors
4 Muralla medieval	4 Gasolinera	12 Correus
5 La Placeta	5 Piscina	13 Font
6 Ermita de Loreto	6 Camp de Futbol	14 Poliesportiu
7 Peiró de Loreto	7 Frontó	15 Parc Infantil
8 El Calvari	8 Guàrdia Civil	16 Centre de Dia
9 Ermita de Sant Roc		

Terme Municipal

Riu Montlleó

Font del Canar

Panoràmica d'Atzeneta

1 El Castell "Ermita"	7 Font del Canar	13 Sant Gregori (Ermita)
2 Cova Obscura	8 Pou Nou	14 Font del Forcall
3 Pallissera (masos)	9 Molins de Vent	15 Pont de Fusta (mines)
4 Font de la Pallissera	10 Mas de la Vila	16 L'Ullal (naixement del Gorg)
5 Pou de la Riba (masos)	11 Mas del Zurdo	17 Nevera
6 Font del Roure	12 Mas del Pardo	18 Bovalar

Font de la Pallissera

Conjunt del Castell

Camí al Castell

Olivera monumental

El Penyagolosa vist des d'Atzeneta

Flora i fauna

Per tot el terme d'Atzeneta hi ha una rica flora, però on n'hi ha més varietat és a la Font del Roure. Ací en un espai molt reduït podem trobar una gran quantitat d'espècies de plantes i d'arbres: pins, roures, carrasques, arboços, marfulls, galcerans, llentiscles, aladerns, etc. Abunden també per tot el terme algunes **plantes aromàtiques i medicinals**, com el romer, l'espígol, el timó, el polioli, el te de roca, etc. També hi ha **bolets** (principalment rovellons, pebrassos i cogomes) en llocs com la Nevera o el Pou de Fanoll. Si Atzeneta es caracteritza per algun

arbre, és **l'ametler**. Cal venir a Atzeneta cap a mitjan gener (depèn del fred) només per veure, des del coll de la Bassa, tots els voltants del poble amb els ametlers florits. El paisatge que s'hi pot veure és únic.

Els arbres monumentals també són presents en el paisatge del terme d'Atzeneta. Si fem un tomb pels voltants del poble podrem veure'n alguns exemplars molt vells i grossos. A les partides dels Ribassals i les Mores hi ha oliveres molt antigues,

Detall de cabres hispàniques

La Cova Obscura, refugi de ratapenedes

de la classe morruda, molt aromàtiques i de sabor afruitat. A les Mores, molt propet una de l'altra, hi ha dos oliveres que passen de set metres de diàmetre. Al Molí Beltran n'hi ha una de quasi set metres. Als Ribasals n'hi ha algunes de més de cinc metres. A les Malcasades, una de set metres, encara que si la mesurem arran de terra fa onze metres i mig.

També podem trobar un roure al Mangranar i un altre a la Nevera. Al Regall hi ha una carrasca que calen tres per-

sones per envoltar-la. També cal destacar un aladern a la Font de la Pallissera i un lledoner als Plans.

La fauna consta d'una gran varietat d'aus (àguiles reials, colobrerres, perdigueres, falcons, cendrosos, abelle-roles, verderols, cadernerres, etc) i de caça (perdius, tords, tudons, tórtors, etc.), que ocupen el terme municipal d'Atzeneta. També hi ha mamífers, com cabres monteses, porcs senglars, gines-tes, raboses, teixons, fagines, mosteles, llebres, eriçons, etc. Entre els rèptils destaquen les serps i els fardatxos.

Camí sender de Molins de Vent al pas de Sant Gregori

Mapa del recorregut del sender Molins de Vent

Roques de la Pallissera

Senders homologats

Camí dels Molins de Vent Sender SL-CV 65.1

És una senda que connecta el nucli urbà d'Atzeneta amb el paratge natural dels Molins de Vent, on enllaça amb un altre sender que arriba al poble de Culla. Hem d'eixir pel camí paral·lel a la carretera d'Atzeneta a la Torre d'En Besora, conegut com el camí del Tarragó. Passem per l'ermita de Sant Gregori, pel pou del mas d'en Jaume i travessem la rambla de Benafigos, per seguir per la senda i travessar el riu Montlleó, amb impressionants paisatges, i continuar fins al mas de la Casa Lluna, en l'espai natural de la microreserva de flora dels Molins de Vent.

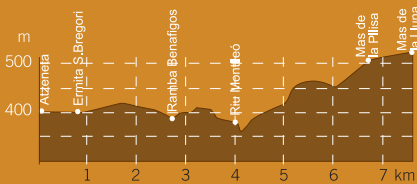
Camí de la Nevera. Sender PR-CV 338.

És un sender de tram circular que comença i acaba al poble d'Atzeneta. La *Volta de la Nevera* és una ruta que permet descobrir un dels entorns naturals més bells del terme. La ruta ix de la plaça de la Font, en direcció a la Madonya, cap a Xodos, passant pel mas de Cotna i agafant la pista de l'Andreva, fins al seu cim. Seguim per la Torrentina en direcció al mas de Fandos, pujant les precioses costes que ens permeten apropar-nos a la Nevera, el cim de la qual se situa per damunt dels 1.100 m d'altitud. Des d'allí ens encaminem cap al pou de la Riba, en direcció a la Torrentina, de nou, entrem en el barranc del Forcall fins a arribar a la carretera de Xodos. Seguim la senda fins a arribar al Mangranar i des d'allí baixem pel mas Propet fins a arribar al nucli urbà.

Camí dels Molins de Vent

Sender SL-CV 65.1

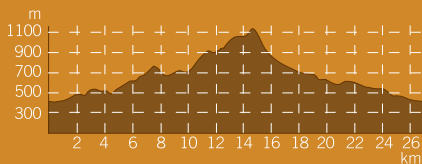
Fitxa tècnica:	
Punt d'inici:	Atzeneta del Mestrat
Altitud aprox.	Punt d'arribada
410 m	Els Molins de Vent
Altitud aprox	Desnivell ac.
520 m	110 m
Distància total	Temps total
7.7 km	2h 30'

Camí de la Nevera

Sender PR-CV 358

Fitxa tècnica:	
Punt d'inici:	Atzeneta (Placeta la Font)
Altitud aprox.	Punt d'arribada
410	Atzeneta (B.de la Font)
Altitud aprox	Desnivell ac.
406 m	1.750 m
Distància total	Temps total
26.6 km	6h 00'

Atzeneta del Maestrat disposa actualment de dos senders homologats per la Federació d'Excursionisme i Muntanya de la Comunitat Valenciana: el camí dels Molins de Vent i el camí de la Nevera.

Practicar l'escalada

Atzeneta compta amb 5 parets d'escalada completament equipades, situades en un bell i tranquil entorn. Una es troba en la zona del Toll de l'Ofegador. Aquesta té uns itineraris curts, però compta amb l'atractiu de poder refrescar-se en el toll situat en la base de la paret. Les altres quatre estan situades en les Roques de la Pallissera, en el límit dels termes d'Atzeneta i de Llucena. Aquestes parets tenen ombra durant pràcticament tot el dia, per la qual cosa són més apropiades per a l'estiu, i compten amb un bosc a la base de la paret, que les fa molt atractives per anar-hi acompanyats de la família. Per anar-hi des d'Atzeneta cal agafar la CV-165 en direcció a Les Useres. A uns 900 metres, després de passar el pont, ens desviarem a la dreta al costat de la rambla i arribarem a l'ermita del Castell, on aparcarem. Per anar al Toll de l'Ofegador, a la dreta del Castell baixarem en direcció a la rambla, primer seguint una canalització i després per un caminet en diagonal, que ens deixarà directament davant la paret. Per anar a les parets de la Pallissera agafarem la pista de l'esquerra fins als masos de la Pallissera i allí podem agafar un caminet que puja fins al cim de la muntanya i se situa damunt de les parets o podem agafar una senda que ens porta fins a la base d'aquestes.

Oli d'oliva verge extra

El tombet, plat tradicional

Corder del Maestrat

Gastronomia

El corder del Maestrat ha estat reconegut com a marca de qualitat gastronòmica, que fa referència al corder nascut i criat al Maestrat, de gran prestigi des de l'època medieval.

La tradició pastissera d'Atzeneta compta amb un gran nombre de pastes, entre les quals destaquen els cruïdors fets amb mel i sucre, el "panquemao", els pastissos, els rotllets d'aiguardent, els mostatxons, els "mantecaos", les figues albardades i el coc de collita, de tomata, sardina o cansalada i, per finalitzar, la coca amb figues o panses. Un apartat especial mereixen els **torrons i massapans** d'Atzeneta. Tota una fabricació artesana i de renom. *El massapà és senzillament únic.*

Els embotits d'Atzeneta són ben coneguts i apreciats arreu de la província, ja que s'hi compta amb una llarga tradició en l'elaboració dels productes derivats del porc, destacant les botifarres, les llonganisses i els embotits curats.

L'oli d'Atzeneta, recollit de les seues oliveres mil·lenàries i amb una elaboració artesanal, és de gran qualitat, així com **la mel** que produeixen les abelles en aquesta terra i que compta també amb una elaboració artesanal.

Una visita a Atzeneta del Maestrat per tastar la seua gastronomia tradicional és sempre un record inesborrable per als nostres paladars.

Atzeneta del Maestrat compta amb una gran varietat gastronòmica, amb diversos plats típics, entre els quals destaquen el tombet, les patates torrades, l'arròs caldós o al forn, l'olla, la truita d'arròs i dolços i torrons elaborats artesanalment.

Romeria al Castell

Festes de la Joventut

Festes, fires i actes esportius

Atzeneta disposa d'una àmplia agenda d'activitats festives i tradicionals que són l'herència de les arrels i del sentiment del propi poble. Viure i sentir cadascuna de les festes és descobrir l'Atzeneta més sorprenent i gratificant.

Les festes de Sant Antoni se celebren el cap de setmana més proper al 17 de gener, destacant les tradicionals fogueres, la "matxà", el repartiment dels prims i pastissos i la rifa de la baconeta.

La festa de l'ermita de Sant Josep, al mas de la Vila, se celebra el dilluns de Pasqua, amb repartiment de pa amb oli. Allí es reuneixen tots els veïns de la partida de Meanes.

Les romeries al Castell tenen lloc dues vegades a l'any: el diumenge següent al dia 20 de gener, en honor de Sant Sebastià, i el dissabte després de sant Vicent, en honor de sant Joan. En aquesta, coneguda com el Castell de l'estiu, es reparteix la típica fogasseta a tots els assistents.

Les festes de la Joventut se celebren un cap de setmana de finals del mes de maig i la primera edició és de l'any 2008.

Les Festes Patronals se celebren la setmana del 24 i 25 d'agost. Estan dedicades a sant Bartomeu i als sants màrtirs Abdó i Senén. Tenen lloc actes religiosos, actes taurins, revetlles, competicions esportives, etc. Mereix menció especial la popular **ca-**

Cavalcada de les Festes Patronals

Fira de la Puríssima

valcada del Pregó, que té lloc el primer diumenge de les festes per anunciar-ne el començament. Destaca per la gran participació popular, l'esperit crític i la representació de costums tradicionals.

La festa de l'ermita del Pilar té lloc el dia 12 d'octubre als masos del Pou de la Riba, a la partida del Cap del Terme. Destaca el repartiment de la fogasseta a tots els assistents.

La Fira de la Caça i la Natura té lloc el darrer cap de setmana de setembre. Des de l'any 2001 ofereix una mostra de la caça tradicional i exposicions etnogràfiques i naturalistes, amb exhibicions de gossos i pràctiques de caça.

La Fira de la Puríssima té lloc el 8 de desembre. Se celebra des de fa més de 450 anys. Actualment, és una mostra comercial de productes artesanals tradicionals i moderns i de ramaderia i maquinària agrícola.

Atzeneta celebra dos esdeveniments esportius anuals de gran participació popular: la Pujada a la Nevera i la Volta a peu al Castell.

La Pujada a la Nevera és una carrera de fons per mitja muntanya de 26,6 km en constant ascens i descens. Se celebra el primer dissabte d'abril i compta amb una gran participació de corredors i de públic.

La Volta a peu al Castell és una carrera de xicoteta distància, de 7,6 km., per camins asfaltats. Se celebra el primer dissabte de les festes patronals.

Telèfons d'interés

Ajuntament	964 37 00 18	Forn i		
Parròquia	964 37 03 36	pastisseria Agut	Puríssima, 28	964 37 02 29
Centre de Salut	964 37 02 32	Forn i pastisseria		
Centre de Salut. Guàrdies	689 61 44 72	E. Badenes	Av. Sant Isidre, 6	964 37 00 14
Farmàcia	964 37 00 54	Forn i pastisseria		
Guàrdia Civil	964 37 00 63	Garcia Tena	Av. Castelló, 7	964 37 00 72
Emergències	112	Forn i pastisseria		

Llistat dels establiments i empreses

d'Atzeneta del Maestrat

Per dormir, menjar i beure

El Mangranar	Ctra. Atzeneta-Xodos	964 76 68 31
Fonda-Bar Gilber	Av. Castelló, 11	964 37 00 45
Bar El Xop	Ravalet, 53	
Bar-Restaurant		
Elias	Bc. de la Font, 27	964 37 00 11
Café-Bar El Sol	Sant Bertomeu, 27	964 37 00 34
Café-Bar		
Los Almendros	Av. Sant Isidre, 2	964 37 05 29
Pub La Gatera	Av. Sant Isidre, 52	
Restaurant		
Casa Ramón	Av. Castelló, 74	964 37 03 12
Restaurant Roures	Ctra. Vistabella, 13	964 37 00 83
Tasca La Botana	Loreto, 1	964 37 02 68

Per comprar aliments

Autoservei Charter	Av. Sant Isidre, 2-4	964 37 08 99
Carnisseria i embotits		
Centelles	Av.Castelló, 57	964 37 00 62
Carnisseria		
i embotits Flor	Av. Castelló, 1	964 37 05 42

Forn i		
pastisseria Agut	Puríssima, 28	964 37 02 29
Forn i pastisseria		
E. Badenes	Av. Sant Isidre, 6	964 37 00 14
Forn i pastisseria		
Garcia Tena	Av. Castelló, 7	964 37 00 72
Forn i pastisseria		
Ximo Roig	Pl. Major, 50	964 37 00 96
Mel Casa Lluc	Sant Bartomeu, 23	608 04 85 59
Peixateria		
Luis Pérez	Loreto, 8	
Supermercat		
ALDI-Monfort	Pl. Major, 27	964 37 02 66
Torrans i cereria		
Barberà	Av. Castelló, 4	964 37 00 64

Altres establiments i serveis

Assessoria		
Roberto Colomer	Ctra. Vistabella, 1	964 37 02 26
Bancaixa	Av. Sant Isidre, 12	964 37 00 53
BBVA	Pl. Major, 38	964 37 00 04
Centre d'estètica		
Lorena	Carril, 7	964 37 02 88
Centre podològic		
Aparici	Av. Sant Isidre, 44	651 98 78 38
Confeccions Molés	Roser, 2	964 37 03 53
Coop. Agrícola		
St. Bertomeu	Av. Castelló, 27	964 37 01 47
Electrodomèstics		
Medarovi	Av. S. Isidre, 8 i 27	964 37 00 84 / 40
Estanc	C/ de la Font, 1	964 37 05 00
Gasolinera		
Carlos Barberà	Ctra. Albocàsser s/n	964 37 01 50
Informàtica AIM	C/ Maestrat, 21	964 37 03 28

Atzeneta del Maestrat.

El encanto de un paisaje mediterráneo de interior. Viejos campos de olivos, algarrobos y almendros conviven con bosques de encinas, pinos, robles y con agrestes paisajes. Desde el Coll de la Bassa, se abre un espectacular valle en el que se asienta el municipio de Atzeneta del Maestrat, puerta de entrada al macizo del Penyagolosa y cuna de la historia del antiguo Maestrazgo.

Geografía

Atzeneta tiene una extensión de 71,27 km², con máximas alturas en la cima de la Nevera (1.195 m) y el Molló Pla (1.100 m). El término municipal está encuadrado entre el Cap del Terme (norte), la Serra de la Creu (sur), las Foies (oeste) y Meanes (este) y rodeado de una extensa zona montañosa, drenada por pronunciados barrancos que alimentan el río Montlleó. El casco urbano es un amplio corredor, nudo de comunicaciones y puerta de entrada al macizo del Peñagolosa. Aquí vive la mayor parte de la población, aunque hay un gran número de masías dispersas. El clima es de transición entre el mediterráneo litoral y el de montaña, con frecuentes situaciones de inversión térmica en invierno.

Cómo llegar. Por la carretera CV-10 (Castellón a Sant Mateu), desviándonos en La Pobla Tornesa, siguiendo por la CV-15 hasta la Pelajaneta, para continuar por la CV-170, ascender el Coll de la Bassa y llegar hasta Atzeneta del Maestrat.

Historia

A pesar de la existencia de restos de la Edad del Bronce y la presencia de la civilización islámica, que da nombre a Atzeneta, que proviene del nombre de la tribu bereber Az-Zanata, la historia conocida del pueblo se inicia a partir de la conquista cristiana del rey Jaume I, cuando Atzeneta pasó al dominio de Don Blasco de Alagón y uno de sus descendientes, Guillem d'Anglesola fue quién otorgó carta de población, el 11 de enero de 1272, a Guillem Colom y Raimon de Canet. A principios del s.XIV, Atzeneta pasó al dominio de las órdenes militares; primero del Temple y, en 1317, a la Orden de Montesa. A partir de entonces y hasta mitad del s.XIX, formó parte de la Setena de Culla e incluso llegó a ser residencia del Comendador, Enric Banyuls. La Setena constituyó una singular agrupación de municipios de de-

fensa de su común interés agrícola. Atzeneta disfrutó de un periodo de gran prosperidad durante el s.XV, coincidiendo con la época del esplendor del comercio de la lana del Maestrat, que era exportada a Italia. Sin embargo, el s.XIX fue una época de continuas guerras y gran inestabilidad, especialmente durante la primera guerra carlista, que tuvo en el Maestrazgo uno de sus principales escenarios. Un hecho histórico, en las proximidades de Atzeneta, fue la batalla en la que el general liberal O'Donnell derrotó al carlista general Cabrera.

El Centro histórico

El primitivo núcleo histórico fundacional de Atzeneta del Maestrat está en la encrucijada de calles que dan a la Placeta, formando **El Sol de la Vila o Vila Closa**. La Plaza de la Divina Pastora se articula alrededor del ancestral pozo que abastecía a los primeros pobladores. Antes de llegar a la **Placeta**, podemos ver una estrecha calle que nos lleva a unas singulares escaleras, construidas sobre la antigua **muralia medieval**. En otro extremo de la **Placeta**, tenemos el *Balcó de Pilatos*, con una espléndida vista de la Rambla d'Atzeneta y del Bovalar al fondo.

Al entorno de la Placeta, se encuentra la calle del *Palo*, peculiar lugar donde antiguamente existía el palo de picota (instrumento de tortura que encadenaba al reo). A su lado todavía perduran los restos de la antigua puerta de entrada (el portalet) que daba acceso a la vila closa. Desde aquí, podemos seguir la calle de San Antonio para continuar por la calle del Venerable, que nos lleva a la Plaza Mayor, centro de la villa. En la calle del Venerable podemos observar notables edificios que todavía conservan portaladas, ventanas góticas y escudos nobiliarios esculpidos en las fachadas. También encontraremos la casa natal del Venerable Joan Baptista Bertrán, que murió con fama de santidad. También podemos encontrar algunas fachadas que merecen ser admiradas en la Plaza Mayor y en las calles de la Puríssima, dels Arnaus y de Mossèn Pere

Monumentos

Atzeneta conserva en algunos tramos de su trazado urbano un importante patrimonio medieval y renacentista, especialmente destacable en la Torre de la Presó o los restos de los antiguos lienzos de murallas.

La Torre de la Presó, situada en la calle de Sant Bartomeu, forma parte de las antiguas murallas medievales que protegían a la población. Se trata de una torre de planta cuadrada, con ventanas y gruesas rejas de hierro. La torre fue utilizada como prisión de la villa desde el 1853 hasta los años 60 del s.XX. Actualmente, se ha restaurado completamente y acondicionado para convertirse en el 'Centro de Interpretación de la Historia de Atzeneta del Maestrat'.

Las murallas medievales, se encuentran en la calle de la Orden de Montesa, en buen estado de conservación. Formaban parte de la muralla que rodeó la villa desde el s.XIII hasta finales del s.XVIII. Se observa el uso de almenas que permitían la defensa de la población.

La Sala o Ayuntamiento, es un histórico edificio, hoy reconstruido, que fue antiguamente hospital y Palacio del Comendador de la Setena de Culla durante el s.XVI. Presenta un bello patio interior y un ventanal de estilo gótico. Actualmente la primera planta está ocupada por las oficinas del Ayuntamiento, mientras que en la planta baja se encuentra el Local de la Tercera Edad y el salón de actos de la Casa de la Cultura. En la segunda planta se encuentra la sala de exposiciones, la biblioteca, la sala de informática i diversos despachos municipales.

La Iglesia parroquial. Museo del barroco.

La iglesia parroquial de Sant Bartomeu fue construida entre los s.XVII y XVIII sobre la antigua iglesia del s.XIV, de la que sólo resta el robusto campanario. Se considera de gran valor artístico por su extraordinario altar barroco y su grupo escultórico renacentista y sus piezas de orfebrería de arte sacro.

En su interior, de una sola nave con capillas laterales y baptisterio, destaca el **retablo barroco del altar mayor**, de madera dorada y policromada, presidido por la imagen de Sant Bartomeu, patrón del pueblo. Otra joya artística son las columnas salomónicas y el Sant Crist de la Piedad, de gran devoción popular. Los ocho altares de la iglesia son muy interesantes por sus retablos de madera policromada. La Virgen de Belén es una escultura del s.XV de gran belleza y armonía que rompe con la rigidez medieval en la vestimenta y los ojos de la virgen; aunque conserva los elementos arcaicos del pasado gótico. La capilla de la Comunión esta adosada al templo parroquial, aprovechando un antiguo edificio. Se pue-

de apreciar una bella cruz lisa de finales del s.XVI.

La iglesia parroquial conserva importantes piezas del patrimonio sacro como el retablo de San Juan Bautista, retablos del Bautismo y San Onofre, tablas de la flagelación y otros retablos del s.XV. Toda una extraordinaria colección de arte sacro del período barroco, con cálices, cruces procesionales, relicarios, etc. El órgano de origen barroco y reformado cuenta con una extraordinaria sonoridad.

Destaca también, la pila bautismal de piedra y originaria de los principios de esta iglesia parroquial y una bandera de la batalla de Lepanto. Todo el conjunto de la iglesia parroquial de *Atzeneta del Maestrat* parece un museo del barroco.

Ermitas de Atzeneta

Ermita de San Roque, situada en la Plaza Mayor, es de estilo barroco, construida en el año 1757. Destaca su espadaña sobre la fachada, la cúpula decorada con tejas vidriadas y un panel cerámico con la imagen de San Roque.

Ermita de Loreto, situada entre la Plaza Loreto y la calle Calvario, tiene su origen el año 1602. Presenta una construcción de mampostería, piedra y teja árabe a dos aguas. En el exterior tiene un elegante atrio de entrada y dos puertas de madera con sillares, una original de 1596. Frente a la ermita un magnífico crucero, bella muestra del arte civil religioso. **El Calvario**, está situado dentro del casco urbano, destacan las cerámicas devotivas de las 14 capillas del vía crucis.

Ermita de San Gregorio, situada a 1 km del casco urbano, fue construida en 1723, con el fin de librarnos de la plaga que sufría el término en sus vidas. Es la ermita más grande del municipio, de estilo barroco en su interior. Destaca la espadaña con una campana de 1854, que presenta relieves de San Gregorio. Su interior sorprende por las pinturas murales del techo del altar mayor y un retablo dedicado al santo, conjurando las tempestades.

Ermita del Castell, situada a 4 km del pueblo, es la ermita más antigua de Atzeneta (1516). Está dedicada a la Virgen de la Esperanza y a los santos Fabián y Sebastián. El interior es noble aunque severamente austero; tiene un altar con un bello tríptico pintado de gran tamaño. La ermita comunica con el Castell, que aún guarda su original aspecto de antigua fortificación medieval, destacando su torre gótica de planta cuadrada.

Ermita de San José, situada en la partida del Pla de Meanes, en el mas de la Vila, a unos 8 km del pueblo. Es una ermita de trazas muy modestas, con una pequeña espadaña que guarda una campanilla y un reloj de sol, pintado sobre su blanca fachada.

Ermita del Pilar, situada en la partida del Cap del Terme, en la masada del Pou de la Riba, fue construida en 1951 por los vecinos de esta partida.

Paisajes

Atzeneta del Maestrat conserva una variedad de espacios de elevado valor ambiental, cultural y paisajístico, con gran riqueza y diversidad, en la que nos podemos encontrar una serie de paisajes insólitos.

Los caminos del agua, como ríos, barrancos, fuentes, pozos o gorgs, norias, acequias, abrevaderos, etc., forman un extraordinario paisaje que podemos descubrir recorriendo el término municipal de Atzeneta.

El río Montlleó recoge la red de barrancos y ramblas que discurren por Atzeneta, formando un sinuoso trazado en un profundo cañón fluvial. Un lugar singular es el **pont de fusta**, antiguo puente colgante, que servía para salvar el río desde una altura considerable y comunicaba Atzeneta con los viejos molinos del Montlleó. **L' Ullal** es una fuente de agua, normalmente seca, que surge de una cueva en épocas de fuertes lluvias. Es un fenómeno hidrológico singular de gran belleza natural.

Els tolls del Castell son unas balsas naturales formadas por el curso de agua irregular de la Rambla del Castell. Sus pozas profundas son un lugar ideal, en verano, para tomar un refrescante baño.

Diversas fuentes se encuentran por todo el término, destacando la fuente de la **Pallissera** y la fuente del **Roure**, que brota en una cueva, rodeada por un robledal con bellas vistas panorámicas. Alrededor del pueblo, hay la fuente de la **Torre**, ahora seca, y las fuentes de les **Piques** y el **Canar**, con sus abrevaderos de piedra. Siete **molinos harineros** restan, como legado de la arquitectura hidráulica, en el cauce de la Rambla de Atzeneta y del río Montlleó.

La Cueva Oscura, próxima al Castell, es un espacio calificado como LIC por su valor medioambiental y catalogada por sus características de cavidad singular. Presenta gran interés como refugio del murciélago de la especie *Myotis emar-*

ginatus. El recorrido de la cueva es de 87 m por una senda a pie.

Flora y fauna

Atzeneta cuenta con una rica flora, destacando una extraordinaria variedad en la Font del Roure. En este lugar tan reducido podemos observar gran cantidad de plantas y árboles: pinos, robles, madroños, durillos, matas, aladiernas, etc. Abundan también las **plantas aromáticas y medicinales** como el romero, la lavanda, el tomillo, el poleo, el té de roca, etc. También hay **setas** (principalmente rebollones, pebrason y cogomes) en lugares como la Nevera y el Pou de Fanoll. Los numerosos **almendros** de Atzeneta ofrecen un paisaje único, a mediados de enero, en la época de floración. Los **árboles monumentales** están presentes en el paisaje de Atzeneta, con ejemplares milenarios. En las partidas de Ribassals y les Moreres se encuentran viejos olivos de la variedad morruda, con una oliva muy aromática y de sabor afrutado. Muy cerca de aquí hay dos olivos de más de siete metros de diámetro, al igual que uno en el Moli Beltrán. Destaca también un roble en el Magranar y otro en la Nevera; una carrasca que necesita tres personas para rodearla en el Regall; y un latonero en els Plans.

La fauna de la zona presenta una gran variedad de aves (águilas reales, culebreras y perdiceras, halcones, el aguilucho cenizo, el abejaruco o el jilguero entre otros) y de caza (perdices, zorzas, tórtolas, etc.). Entre los mamíferos destacan la cabra montesa, el jabalí, el tejón, la gineta, la liebre o el erizo y entre los reptiles serpientes y lagartos.

Senderos homologados

Atzeneta del Maestrat dispone actualmente de dos senderos homologados por la Federación de Excursionismo y Montaña: el camino de Molins de Vent y el camino de la Nevera.

Camino de Molins de Vent. (Sendero SL-CV 65.1). Senda que enlaza Atzeneta con el paraje natural de Molins de Vent, donde enlaza con un sendero que llega a Culla. Salimos en paralelo a la carretera de La Torre d'en Besora, pasando por la ermita de Sant Gregori, por el Pou del Mas d'en Jaume y atravesamos la Rambla de Benafigos y el Río Montlleó, con impresionantes paisajes. Continuamos hasta el mas de la Casa Lluna y llegamos a la micro-reserva de flora de Molins de Vent.

· Datos básicos: Desnivel acumulado: 110 m.; Distancia total: 7,7 km.; Tiempo total: 2,30 horas.

Camino de la Nevera. Senda local de trazado circular, que empieza y acaba en Atzeneta. Nos permite descubrir un entorno natural de gran belleza. Salimos de la Plaza de la Font, en dirección a Xodos, tomando la pista de la Andrevia hasta su cima. Seguimos por la Torrentina hacia el Mas de Fandos, subiendo hacia la Nevera, cuya cima se sitúa por encima de los 1.100 m de altitud. Desde aquí iniciamos el descenso, pasando por el Pou de la Riba, el barranco del Forcall hasta llegar a la carretera de Xodos y llegar al centro turístico del Mangranar. Desde aquí descendemos hasta llegar a la misma población de Atzeneta.

· Datos básicos: Desnivel acumulado 1.750 m.; Distancia total 26,6 km.; Tiempo total 6 horas.

Practicar la escalada.

Atzeneta cuenta con 5 paredes de escalada, completamente equipadas, situadas en un bello y tranquilo entorno. Una situada en el Toll de l'Ofegador tiene un itinerario corto y el atractivo de poder refrescarse en la poza situada en la base de la pared. Las otras cuatro están situadas en las Rocas de la Pallissera, en el límite del término con Lucena. Estas paredes tienen sombra durante prácticamente todo el día, por lo que son más apropiadas para el verano y cuentan con un bosque en la base de la pared, siendo muy atractivas para ir acompañados de familia.

Gastronomía

Atzeneta del Maestrat cuenta con una gran variedad gastronómica, con muchos platos típicos, entre los que destacan el tombet, el arroz al horno, las patatas tostadas, el arroz caldoso o al horno, la olla, la tortilla de arroz, dulces y turrones elaborados artesanalmente. **El cordero del Maestrat** está reconocido como marca de calidad gastronómica, que hace referencia al cordero nacido y criado en el Maestrat, de gran prestigio desde la época medieval.

La tradición pastelera de Atzeneta cuenta con una gran variedad de pastas entre las que destacan los cruixidors hechos con miel y azúcar, el panquemao, los pastissets, los rollets de aguardiente, los mostatxons, los mantecaos, y la coca de tomate, sardina o beicon. Un apartado especial merecen los turrones y mazapanes de Atzeneta. Toda una fa-

bricación artesanal y de renombre. El mazapán es sencillamente único. **Los embutidos** de Atzeneta son bien conocidos y apreciados por toda la provincia, prueba de la larga tradición en la elaboración de productos derivados del cerdo, como las morcillas, longanizas y embutidos curados. **El aceite** de Atzeneta, recogido de los olivos milenarios y con una elaboración tradicional, es de gran calidad, así como **la miel** que producen las abejas de la tierra con su elaboración artesanal.

Una visita a Atzeneta del Maestrat para degustar su gastronomía tradicional será siempre un recuerdo imborrable para nuestros paladares.

Fiestas, ferias y actividades deportivas

Atzeneta del Maestrat dispone de una amplia agenda de actividades festivas que son la herencia de las raíces y del sentimiento del propio pueblo. Vivir y sentir cada una de las fiestas es descubrir el Atzeneta más sorprendente y gratificante.

Las fiestas de San Antonio se celebran el fin de semana más próximo al 17 de enero, destacando las tradicionales hogueras, la matxà, el reparto de pastas y el sorteo de una lechona. **La fiesta de la ermita de Sant Josep**, en el Mas de la Vila, se celebra el lunes de Pascua, con reparto de pan con aceite. Aquí se reúnen todos los vecinos de la partida de Meanes.

Las romerías al Castell tienen lugar dos veces al año: el domingo siguiente al 20 de enero, en honor a San Sebastián, y el sábado después de San Vicente, en honor a San Juan. En ésta, conocida como el Castell d'estiu, se reparte la típica fogasseta entre los asistentes. **Las fiestas de la Juventud** se celebran en un fin de semana, a finales del mes de mayo, desde el año 2008. **Las fiestas patronales** se celebran la semana del 24 y 25 de agosto. Están dedicadas a Sant Bartomeu y a los santos mártires Abdón y Senén. Tienen lugar actos religiosos, festejos taurinos, verbenas, competiciones deportivas, etc. Merece mención especial la popular cabalgata del Pregó, que tiene lugar el primer domingo de fiestas para anunciar su comienzo, destacando por su gran participación popular, el espíritu crítico y la representación de costumbres tradicionales.

La fiesta de la ermita del Pilar tiene lugar el 12 de octubre en las masías del Pou de la Riba, en la partida del Cap del Terme. Destaca el reparto de

la fogasseta a todos los asistentes. **La feria de la Caza y la Naturaleza** se celebra el último fin de semana de septiembre. Desde el año 2001 ofrece una muestra de la caza tradicional, exposiciones etnográficas y medioambientales, con exhibiciones de perros de caza. **La feria de la Purísima** tiene lugar el 8 de diciembre. Se celebra desde hace más de 450 años. Actualmente, es una muestra comercial de productos artesanales tradicionales y modernos de ganadería y maquinaria agrícola.

Atzeneta celebra dos eventos deportivos anuales de gran participación popular: la Pujada a la Nevera y la Volta a peu al Castell.

La Subida a la Nevera es una carrera de fondo, en un circuito de media montaña, de 26,6 km, con constantes subidas y bajadas. Se celebra el primer sábado de abril y cuenta con una gran participación de corredores y de público.

La Vuelta a pie al Castell es una carrera de pequeña distancia, de 7,6 km, por caminos asfaltados. Se celebra el primer sábado de las fiestas patronales.

Visitas imprescindibles:

En el pueblo de Atzeneta del Maestrat: la iglesia parroquial (su altar barroco y la escultura de la Virgen de Belén), las ermitas de Loreto y de San Roque, la Torre de la Presó (centro de interpretación histórica de Atzeneta), los restos de la antigua muralla medieval, las callejuelas del centro histórico, donde descubrirse algunas casas que todavía conservan las fachadas de sillería, con ventanales góticos y escudos blasonados.

Y degustar la gastronomía tradicional de Atzeneta, a base de platos bien condimentados y repostería artesanal y comprar el exquisito mazapan artesanal, junto con el turrón, la miel, los embutidos, etc. **En el término municipal:** el Castell (histórica torre medieval, ermita y paraje natural municipal), la ermita de Sant Gregorio, recorrer los senderos homologados o los caminos del agua, o descubrir los singulares olivos milenarios o el paisaje de los almendros en flor. Todo ello en un entorno natural sin prisas, ni ruidos, ni humos, en un paisaje lleno de rincones, donde disfrutar de una naturaleza sorprendente.

Atzeneta del Maestrat es por todo esto un pueblo a descubrir, un lugar con mucho encanto que nos invita a conocer su historia, sus monumentos, su gastronomía, su paisaje y a toda su gente.

Visites imprescindibles

Al poble: l'església parroquial (l'altar barroc i l'escultura de la Mare de Déu de Betlem), les ermites de la Verge de Loreto i de Sant Roc, la Torre de la Presó (centre d'interpretació de la història d'Atzeneta), les restes de l'antiga murada medieval, els carrers del nucli històric, on descobrirem algunes cases que encara conserven la façana de carreus, els finestrals gòtics i els escuts blasonats.

I provar la gastronomia tradicional del poble, a base de plats ben condimentats i rebosteria artesanal i comprar els productes típics: torró, massapà, mel, embotits, etc.

Al terme municipal: el Castell (antiga torre medieval, ermita i paratge natural municipal), l'ermita de Sant Gregori, els senders homologats, els camins de l'aigua (després de les pluges).

I descobrir sense presses, ni sorolls, ni fums, el paisatge ple de racons, on gaudireu d'una natura sorprenent.

Atzeneta és per tot això un poble per descobrir, un lloc amb molt d'encant que ens convida a conèixer la seua història i els seus monuments en un marc natural encisador.

AJUNTAMENT
Atzeneta del Maestrat

PLAN DE REVALIDACION
de la Comarca de Penedès
de la Comunitat Valenciana

Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat

Plaça Major, núm. 2

CP.12132 Atzeneta del Maestrat

Tel. : 964370018 · Fax: 964370298

www.atzenetadelmaestrat.es